



ISSN 2299-0356

Filozoficzne Aspekty Genezy — 2021, t. 18

Philosophical Aspects of Origin

s. 9–11



<https://fag.ifil.uz.zgora.pl/index.php/fag/issue/view/19/28>

Od redakcji

Published online: April 15, 2022.

Niniejszy tom składa się z siedmiu, uporządkowanych tematycznie, artykułów, jednego listu do redakcji i dwóch recenzji.

W części pierwszej, poświęconej wnioskowaniu o projekcie, zamieszczono trzy artykuły.

Kazimierz Jodkowski w artykule „Życie w kosmosie jako *experimentum crucis* darwinowskiego ewolucjonizmu i teorii inteligentnego projektu” utrzymuje, że da się przeprowadzić test potwierdzający jedną teorię, a odrzucający drugą z wymienionych w tytule teorii. Testem tym jest poszukiwanie inteligentnego życia w kosmosie, gdyż przewidywania obu rywalizujących teorii różnią się pod tym względem. Artykuł zawiera obszerne analizy wyników badań dotyczących kanałów na Marsie, meteorytu marsjańskiego ALH84001 oraz fosforowodoru w górnej atmosferze Wenus. Autor sporo uwagi poświęca też spekulacjom i faktom dotyczącym istnienia inteligentnych cywilizacji we Wszechświecie.

Michael B. Roberts, w artykule „Zaprojektowany do drapania? Zestawienie poglądów Williama Bucklanda (1832) i Michaela J. Behe’ego na temat projektu”, porównuje współczesną teorię inteligentnego projektu z Paleyowską ideą projektu z dziewiętnastego wieku. Źródłem porównania są wygłoszony w 1832 roku odczyt Williama Bucklanda na temat megaterium i poglądy Michaela Behe’ego przedstawione w **Czarnej skrzynce Darwina**. Zdaniem autora Buckland twierdził, że wyjaśnienia prowadzą do wniosku o projekcie, zaś Behe jest zdania, że o projekcie wnioskuje się wówczas, gdy brak jest wyjaśnień.



Gordon C. Mills, w artykule „Michael J. Behe i teoria inteligentnego projektu”, krytycznie nawiązuje do tekstu Michaela B. Robertsa, w którym ten ostatni zebrał poglądy Williama Bucklanda i Michaela J. Behe’ego na temat idei projektu. Autor utrzymuje, że Roberts błędnie przedstawił stanowisko Behe’ego.

W części drugiej, która poświęcona jest problemom teistycznego ewolucjonizmu, zamieszczono dwa artykuły.

Robert Larmer, w artykule „Theistic Evolution: Scientific, Philosophical and Theological Concerns”, poddaje analizom naukowe, filozoficzne i teologiczne problemy, które są następstwem przyjęcia stanowiska teistycznego ewolucjonizmu, zgodnie z którym pochodzenie i rozwój życia można w pełni wyjaśnić za pomocą przyczyn naturalnych, bez potrzeby zakładania aktów bezpośredniej boskiej interwencji.

Piotr Rupiński, w artykule „Darwinowska teoria ewolucji w wypowiedziach Jana Pawła II”, analizuje wypowiedzi Jana Pawła II, w których odnosił się on do teorii ewolucji i podejmował się jej oceny z punktu widzenia chrześcijańskiej doktryny o stworzeniu. Obiegowy pogląd głosi, że Jan Paweł II pogodził chrześcijański kreacjonizm z ewolucjonizmem i nawet wprost nazywa papieża ewolucjonistą. Autor, na podstawie konkretnych wypowiedzi Jana Pawła II, wskazuje na szereg trudności dotyczących akceptacji takiego poglądu.

W części trzeciej, poświęconej związkom racjonalizmu z religią i postmodernizmem, Bartosz Kurkowski w artykule „Postmodernizm i religia wobec rozumu — uwagi krytyczne na temat ujęcia Gellnera” podejmuje polemikę z tezami wspomnianego w tytule filozofa, zawartymi w książce **Postmodernizm, rozum i religia**. Autor artykułu zauważa, że choć w ujęciu Gellnera udaje się odnaleźć przekonanie, zgodnie z którym każda para z postaw: postmodernistycznej, religijnej i racjonalistycznej posiada pewne cechy wspólne, to jednak autor książki nie eksponuje podobieństw między nimi. Zdaniem Kurkowskiego — który swoje analizy przeprowadza, odwołując się do określonych koncepcji języka, metodologii nauk i osiągnięć dwudziestowiecznych szkół psychologii — racjonalizm, wbrew temu, co twierdził Gellner, nie jest zrównoważoną i umiarkowaną postawą, którą łatwo da się umieścić między religią a postmodernizmem.

W części czwartej, poświęconej obecności wartości estetycznych w nauce, Magdalena Łata w artykule „Geneza wartości estetycznych w fizyce” przekonuje, że źródła połączenia nauki i estetyki poszukiwać należy w starożytnej filozofii

przyrody, a konkretnie w filozofii pitagorejczyków, którą przyswoili sobie Platon i Arystoteles. Autorka zwraca również uwagę na to, że te starożytne poglądy stały się źródłem późniejszych przeszkód epistemologicznych, które uczeni łączyli z wartościami estetycznymi.

Tom kończy list do redakcji i dwie recenzje.

Kazimierz Jodkowski w liście do redakcji, zatytułowanym „Epistemiczne układy odniesienia”, nawiązuje do dwóch, opublikowanych w 15 tomie *Filozoficznych Aspektów Genezy*, tekstów poświęconych artyficyalizmowi jako epistemicznemu układowi odniesienia nauki. Autor listu przedstawia swoje rozumienie tego, czym są epistemiczne układy odniesienia.

Filip Gołaszewski, w recenzji książki Thomasa Nagela **Umysł i kosmos. Dlaczego neodarwinowski materializm jest niemal na pewno fałszywy** (przeł. Monika Bartosik, *Perspektywy Nauki*, Fundacja En Arche, Warszawa 2021), zatytułowanej „Myśleć ponad podziałami”, nie tylko obszernie przybliży czytelnikowi treść tej książki, wskazując na typową cechę Nagelowskiego sposobu filozofowania, jaką jest poszukiwanie rozwiązań dla problemów, które wydają się już mieć zadowalające rozwiązania. Autor recenzji formułuje również szereg krytycznych uwag dotyczących nie tylko bezpośrednio podejmowanych w książce Nagela zagadnień. Zwraca też uwagę na szereg problemów dotyczących Nagelowskiej interpretacji istotnych wydarzeń w historii filozofii.

Z recenzji książki Sabine Hossenfelder, **Zagubione w matematyce. Fizyka w pułapce piękna** (przeł. Tomasz Miller, Copernicus Center Press, Kraków 2019) autorstwa Andrzeja Łukasika, zatytułowanej „Czy w nauce jest miejsce na kategorię piękna?”, dowiedzieć się można, że praca Hossenfelder ma wiele wątków, że porusza nie tylko tytułową kwestię piękna, ale i innych wartości estetycznych używanych przez uczonych jako pozaempiryczne kryteria oceny teorii naukowych. Z tych powodów autor recenzji poleca tę książkę wszystkim zainteresowanym współczesnymi problemami fizyki fundamentalnej i zagadnieniem dość złożonych relacji między fizyką a filozofią.

Krzysztof J. Kilian